

Genealogie Darlang

door R.G. de Neve.

Inleiding:

De Indische familie Darlang stamt, zo wil de overlevering, uit Schotland, waar de naam ook als Darling werd gespeld. Omstreeks het midden van de achttiende eeuw zou de grootvader van generatie I zich naar Ceylon hebben begeven, vanwaar de familie later naar Java trok en zich in de Vorstenlanden vestigde.

Frederik Filip Franciscus Darlang (1801-1873) (generatie II) huurde in de tweede helft van de jaren twintig van de negentiende eeuw in de residentie Soerakarta gelegen gronden, teneinde deze in cultuur te brengen. Hierdoor ging hij behoren tot de kring van Vorstenlandse landhuurders. Onder de Europese landheren en cultuurondernemers op Java namen de landhuurders een bijzondere plaats in omdat zij hun grond niet van het gouvernement verkregen, maar huurden van de vorsten en de adel van de Javaanse rijken Soerakarta en Djokjakarta. Zij vormden een bont gezelschap. Sommigen van hen bouwden ware imperia op, terwijl anderen op een enkele onderneming het hoofd boven water trachtten te houden. De belangrijkste producten die de Vorstenlandse cultuurondernemingen voortbrachten, waren koffie en indigo.

Eén van de bekendste en rijkste landhuurdersfamilies in Soerakarta was de familie Dezentjé. De landen van deze familie hadden een oppervlakte van 2.070 bouw en brachten in 1851 per jaar gemiddeld ruim 6.115 pikol (3,0 pikol/bouw) koffie op¹). Die hoeveelheid werd in de residentie Soerakarta in datzelfde jaar alleen overtroffen door de landen (900 bouw) van de Oost-Indische Maatschappij van Administratie & Lijfrente, die een gemiddelde jaaropbrengst van 6.450 pikol koffie (7,2 pikol/bouw) noteerden. Tot de grote koffieproducenten behoorden verder nog J.F. de Ruyter de Wildt (3.700 pikol op 500 bouw), J.L. Herderschee (2.300 pikol op 794 bouw) en H.R. Caspersz (2.000 pikol op 400 bouw). Frederik Filip Franciscus Darlang behoorde met 100 pikol op 100 bouw dat jaar tot de kleine ondernemers. Hij stierf in 1873 en liet twee volwassen dochters en een zoon na. Na het overlijden van de laatste in 1881 werd de onderneming Gesangan verkocht.

Een lid van de familie, dat eveneens apart vermelding verdient, is Frans Darlang (1872-1917) (nr. III, 6), kleinzoon van de bovengenoemde landhuurder F.F.F. Darlang en een 'wilde D'Artagnan-achtige romantische figuur, zowel in zijn uiterlijk als in zijn woorden en daden'. Zijn naam is nauw verbonden aan het beruchte, zo men wil roemruchte, Korps Marechaussee te voet in Atjeh. Onder zijn manschappen stond hij bekend als iemand zonder vrees²). Ook zijn superieuren merkten zijn moed op, wat hem uiteindelijk de Militaire Willemsorde (Ridder derde klasse) opleverde.

Het Korps Marechaussee³), behoudens de naam, in niets te vergelijken met onze huidige marechaussee, was in 1890 speciaal opgericht om de opstandige Atjehers in de door hen beheerste gebieden op te jagen en met hun eigen wapens en tactiek (guerrilla) te bestrijden. Het door Europese officieren geleide korps bestond voornamelijk uit Ambonnezen en Javanen, die zich in de strijd hadden bewezen. Zij waren slechts uitgerust met karabijn, kléwang en rëntjong (Atjehs steek- en kapwapen). Juist omdat zij licht waren bewapend en in kleine groepjes opereerden, konden zij zich, ook in onherbergzame gebieden, relatief snel en gemakkelijk verplaatsen en waren zo uitstekend in staat een contra-guerrilla te voeren⁴).

Het korps Marechaussee-officieren telde notoire vechtjassen, die hun zucht naar avontuur menigmaal met de dood moesten bekopen. Frans Darlang zou, ondanks zijn reputatie, echter niet op het slagveld sneuvelen, maar zijn levenseinde vinden in het Militair Hospitaal te Batavia. Zijn lichaam werd op de militaire begraafplaats Petjoet in Koeta Radja aan de aarde toevertrouwd⁵).

Genealogie:

I. Dominicus Darlang, burger te Soerakarta, testeerde met zijn echtgenote te Soerakarta 8 okt. 1800, tr. Maria Magdalena Remerin, overl. Soerakarta vóór 2 sept. 1803, wed. van Johannes Lorch, tweede luitenant in het Württembergs Kaapregiment.

Zij waren vermoedelijk ouders van:

II. Frederik Filip Franciscus Darlang, geb. Soerakarta tussen 1 jan. 1801 en 2 aug. 1801⁶⁾, landhuurder te Soerakarta (1 aug. 1823), huurder voor de periode 1829-1844 van het in de residentie Soerakarta gelegen land Gesangan en voor de periode 1827-1843 van het eveneens in de residentie Soerakarta gelegen land Stoegoor⁷⁾, later alleen huurder van het land Gesangan⁸⁾, overl. onderneming Gesangan (Soerakarta) 19 febr. 1873, tr. Semarang 1822⁹⁾ Johanna Helena van Rhijn, geb. verm. omstr. 1806¹⁰⁾, overl. onderneming Gesangan 21 april 1844.

Uit dit huwelijk:

1. Pieterrella Lizette Darlang, geb. onderneming Gesangan (Soerakarta) verm. omstr. 1823, overl. Semarang 25 sep. 1849, tr. Semarang 1 juli 1840 Jhr. Nicolaas van der Wyck, geb. Zutphen 28 sept. en ged. ald. 4 nov. 1810, kadet artillerie- en genieschool 17 juni 1826, kadet K.M.A. 6 okt. 1828, tweede luitenant korps mineurs en sappeurs 15 okt. 1830, ter beschikking Minister van Koloniën teneinde in Ned.-Indië dienst te doen bij de genie 7 dec. 1834, naar Vlissingen vertrokken om in te schepen a/b schip "Makasser" 13 april 1835, aankomst te Batavia 23 aug. 1835, tweede luitenant-adjoint eerste bureau van de staf der genie 20 dec. 1837, te werk gestelde bij het Civiel Bouwdepartement en de Waterstaat 19 febr. 1838, eerste luitenant 10 nov. 1838, eervol ontslag 12 sept. 1839¹¹⁾, ingenieur 2e klasse Civiel Bouwdepartement en de Waterstaat 1840, ingenieur 1e klasse 1844, twee jaar verlof naar Nederland 13 dec. 1850¹²⁾, overl. Utrecht 26 sept. 1852¹³⁾, zn. van Jhr. Frederik Joan Theodorus van der Wyck en Johanna Petronella Sophia Simons.

Dit huwelijk was kinderloos.

2. Louisa Darlang, geb. Gesangan in 1829, overl. Gesangan 8 aug. 1830.
 3. Jan Darlang, geb. Gesangan 8 okt. 1831, overl. Gesangan 3 april 1835.
 4. Elize Lourentia Darlang, geb. Gesangan 31 maart 1835, overl. Kedoe 8 aug. 1838.
 5. Henry Darlang, geb. Gesangan 17 jan. 1838, overl. Semarang 8 jan. 1841.
 6. Franciscus (François), volgt III.
 7. Christien Darlang, geb. Gesangan 12 aug. 1841, overl. Batavia 8 okt. 1874, tr. Salatiga (Semarang) 8 dec. 1859 Alfonsus Joseph Hendrikus van Kappen (R.N.L.), geb. Someren 23 dec. 1835, tweede luitenant genie O.I.L. 26 juli 1855, geëmbarkeerd te Rotterdam a/b schip "Rotterdam" 5 nov. 1855, aankomst te Batavia 14 febr. 1856, eerste luitenant 17 sept. 1857, kapitein 29 mei 1861, majoor en onderdirecteur genie Derde Militaire Afdeling op Java 19 febr. 1870, twee jaar verlof naar Nederland 8 maart 1870, terug in Ned.-Indië a/b schip "Prins Hendrik" 30 dec. 1871, non-actief 3 jan. 1872 (m.i.v. 30 dec. 1871), ter beschikking commandant O.I.L. 30 jan. 1872, onderdirecteur genie Eerste Militaire Afdeling op Java 29 maart 1872, luitenant-kolonel 30 okt. 1874, geplaatst in de tweede afdeling Departement van Oorlog 4 nov. 1874¹⁴⁾, kolonel 4 april 1879, chef van het wapen der artillerie, gepensioneerd als generaal-majoor, directeur NV Billiton Maatschappij, overl. 's-Gravenhage 11 maart 1914, zn. van Lammert van Kappen en Virginie Marie Elise Planque; hij hertr. Wiesbaden 21 april 1883 Stephanina Maria Christina Johanna Henckel.

Uit dit huwelijk nakomelingen (zie: *De Nederlandsche Leeuw* 81 (1964) 278-281).

III. Franciscus (François) Darlang, geb. Gesangan 11 jan. 1840, overl. Ambarawa (Semarang) 6¹⁵⁾ febr. 1881, tr. Amsterdam 4 sept. 1862 Anna Maria Petronella Lorch, geb. Tlogo (Salatiga, Semarang) 25 mei 1843, overl. Zeist 17 febr. 1918, dr. van Frans Johannes Lorch en Anna (Maria) van Dommelen.

Uit dit huwelijk:

1. Frederik Filip Franciscus, volgt IVa.
 2. Anna Marie Christine Darlang, geb. Gesangan 13 aug. 1865, overl. 's-Gravenhage 28 juni 1929, tr. Zoeterwoude 4 mei 1889 August Jan Emanuel Diemont, geb. Leeuwarden 28 mei 1862, overl. Wageningen 22 nov. 1950, zn. van Dr. Abraham Diemont en Catharina Jacoba van den Broecke.

Uit dit huwelijk nakomelingen (zie: *Nederland's Patriciaat* 42 (1956) 111-112).

3. Marie Louise Françoise Darlang, geb. Gesangan 31 jan. 1868, overl. vóór 19 febr. 1918.
 4. Lizette Helena Darlang, geb. Gesangan 17 juni 1869. [1931: Amsterdam]
 5. Frans Carel Henri, volgt IVb.
 6. Franciscus Darlang (R.M.W.O.3), geb. Gesangan 15 febr. 1872, vrijwillig in dienst bij het 4e regiment infanterie 23 sept. 1889, korporaal 29 maart 1890, sergeant-titulair 21 jan. 1891, sergeant 4 nov. 1891, tweede luitenant 6e regiment infanterie 29 sept. 1896, voor vijf jaar gedetacheerd bij de infanterie in Nederlands-Indië 15 maart 1898, vertrek naar Nederlands-Indië a/b stoomschip

"Koningin-Regentes" 28 mei 1898, gedebarreerd te Amsterdam¹⁶⁾, eerste luitenant 26 april 1900, kapitein 15 okt. 1905, overl. Batavia 21 april 1917.

Franciscus Darlang (1872-1917)

7. Christine (Christien) Darlang, geb. Arnhem 29 jan. 1875, overl. Breda 29 jan. 1905.

IVa. Mr. Frederik Filip Franciscus Darlang, geb. Gesangan 10 okt. 1863, ter beschikking Directeur van Justitie 23 juli 1898, directeur Centrale Gevangenis voor Europeanen te Semarang 29 nov. 1905, ter beschikking Officier van Justitie te Semarang 27 mei 1908¹⁷⁾, overl. Semarang 7 juni 1909, tr. Batavia 27 april 1903 Anna Beatrix Hoogesteger, geb. Tegal 25 nov. 1873, overl. 's-Gravenhage 13 dec. 1951, dr. van Pieter Hoogesteger en Marie Marguerite Jeanette Hermine Gortmans.

Uit dit huwelijk:

Dr. Anna Marie Christien Darlang, geb. Semarang 10 dec. 1908, advocaat en procureur te 's-Gravenhage (1937, 1938), promotie Rijksuniversiteit te Utrecht op proefschrift getiteld "Het penitentiair stelsel in Nederlands Indië van 1905 tot 1940 1986¹⁸⁾", overl. 's-Gravenhage 11 nov. 1996, tr. Batavia 20 febr. 1942 Hendrik Jacobus Bruinink, geb. Amersfoort 15 sept. 1904, assuradeur, overl. 's-Gravenhage 17 maart 1989, zn. van Bessel Bruinink en Berendina Hugo en gesch. echtg. van Wilhelmina Francisca Feijen.

Uit dit huwelijk een dochter (Beatrix Eleonore Christine Therese Bruinink, geb. 's-Gravenhage 13 maart 1950, arts).

IVb. Frans Carel Henri Darlang, geb. Gesangan 3 dec. 1870, ambtenaar voor de burgerlijke dienst ter beschikking Directeur B.B. 15 dec. 1895, residentie Bali en Lombok 1898, residentie Soerabaja 1898, aspirant-controleur 24 sept. 1899 en geplaatst op Sumatra's Westkust, controleur 24 april 1901, residentie Bali en Lombok 1902, één jaar Europees verlof 5 mei 1906, ter beschikking Directeur B.B. 28 okt. 1907, hoofdcommies Departement van B.B. 27 april 1909, referendaris ald. 26 maart 1910, wegens ziekte twee jaar Europees verlof 19 nov. 1910 (m.i.v. 1 dec.), ter beschikking resident van Benkoelen teneinde te worden belast met de functie van gewestelijk secretaris 18 juli 1913, assistent-resident-secretaris residentie Benkoelen 20 juni 1916, ter beschikking Directeur B.B. 4 maart 1918, tien maanden Europees verlof 17 aug. 1921, assistent-resident-titulaire ter beschikking resident van Timor en Onderhorigheden teneinde te worden belast met de functie van gewestelijk secretaris 12 juni 1922, eervol ontslag 8 juni 1925 (m.i.v. 18 juni)¹⁹⁾, overl. Bussum 22 april 1931, tr. West-Lombok 12 mei 1906 Dorothea Louise Udo de Haes, geb. Parangloë (Z.-Celebes) 1 okt. 1886, overl. Heemstede 10 jan. 1981, gewettigde dr. van Carel Louis Udo de Haes.

Uit dit huwelijk:

1. Franciscus Carel Louis Darlang, geb. 's-Gravenhage 14 febr. 1907, overl. Heemstede 4 april 1996, tr. 1e Laren 27 juni 1936 Henriëtte Ketjen, geb. Zutphen 14 jan. 1914, overl. interneringskamp Balalau op Sumatra 15 april 1945, dr. van Harmanus Lodewijk Ketjen en Maria Wilhelmina Bückmann; tr. 2e Guernsey 16 sept. 1961 Wilhelmina Johanna Fischer, geb. Amsterdam 1 mei 1927, overl. Heemstede 21 jan. 2001, dr. van Johan Jacob Fischer en Wilhelmina Johanna Wiggers.

Uit het eerste huwelijk nakomelingen.

2. Udo Darlang, geb. Batavia 5 april 1908, officier Gouvernements Marine, overl. 's-Gravenhage 1 maart 1977, tr. Batavia 9 sept. 1948 Charlotte Ernestine de Bruijn, geb. Batavia 8 dec. 1904, overl. 's-Gravenhage 23 jan. 1985, dr. van Pieter de Bruijn en Ernestine Louise Wilhelmine Tofohr en gesch. echtg. van Charles Frederic John Edgar.

3. Frits Darlang, geb. Batavia 2 okt. 1910, tuinbouwkundige, overl. Eelde 27 nov. 1976.

4. Carel Theodoor Darlang, geb. Batavia 14 dec. 1918, verpleegkundige, overl. Amstelveen 18 april 1991, tr. Velsen 3 sept. 1953 Hendrika Casteleijn, geb. Amsterdam 28 febr. 1929, verpleegkundige, overl. Velsen 10 april 1985, dr. van Siebe Casteleijn en Elizabeth Stam.

Uit dit huwelijk nakomelingen.

Noten:

- 1) Missive G.G. aan minister van koloniën d.d. 13 juni 1852, nr. 380/5 met bijbehorende staat der verhuurde landen in de Vorstenlanden over 1851, NA, Kol. 1850-1900, inv.nr. 201, Verbaal 23 aug. 1852, no. 35.
- 2) R. Nieuwenhuys, *Met vreemde ogen. Tempo doeloe - een verzonken wereld* (Amsterdam 1998) 156-157 (met foto).
- 3) Aanvankelijk bestond het korps uit één divisie van twaalf brigades, elk bestaande uit 20 manschappen. Later volgde uitbreiding tot vijf divisies, die gezamenlijk 1.200 man telde.
- 4) Nieuwenhuys, *Met vreemde ogen*, 156-157; J.C. Witte, J.B. van Heutz. *Leven en legende* (Bussum 1976) 32, 112 (foto); H.L. Zwisser, C.A. Heshusius, *Het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger 1830-1950* ('s-Gravenhage 1977) 49.
- 5) Nieuwenhuys, *Met vreemde ogen*, 156-157.
- 6) Op 1 aug. 1823 22 jaar en in 1852 50 jaar oud. Volgens G.A. Schotel, *Genealogieën en kwartieren der familie Schotel [...] Darlang, Loch [...]* ('s-Gravenhage 1978) werd hij geboren op 17 okt. 1801 (geen bronvermelding).
- 7) Missive resident van Soerakarta aan de wnd. algemeen secretaris te Batavia d.d. 4 dec. 1837, no. 1.054 met bijbehorende staat der verhuurde landerijen in de residentie Soerakarta in november 1837, NA, Kol. 1814-1849, inv.nr. 4.262, Verbaal 28 aug. 1840, no. 300 geheim. Genoemde landen maten respectievelijk zes jonk (djoeng) ofwel 20 morgen en 1 jonk ofwel 3,334 morgen. De jaarlijkse huurprijs bedroeg respectievelijk 1500 en 936 gulden. Het aantal inheemse opgezetenen telde respectievelijk 800 en 400 zielen. De onderneming Gesangan lag op 9 km. afstand van Salatiga.
- 8) Missive G.G. aan minister van koloniën d.d. 13 juni 1852, nr. 380/5 met bijbehorende staat der verhuurde landen in de Vorstenlanden over 1851, NA, Kol. 1850-1900, inv.nr. 201, Verbaal 23 aug. 1852, no. 35. Deze koffieonderneming was blijkens RA 1884 eigendom van de Fa. Schnitzler & Co. Dit land bracht jaarlijks 100 pikol koffie op en mat 100 bouw van 500 vierkante roeden. Het land Stoegoor was inmiddels eigendom van P.A. Clarenbach en mat 200 bouw met een jaarlijkse opbrengst van 250 pikol koffie. De hiergenoemde oppervlaktematen hadden waarschijnlijk betrekking op de in cultuur gebrachte gronden.
- 9) Volgens Schotel (1978) trouwden zij te Salatiga op 29 aug. 1821 (geen bronvermelding).
- 10) Volgens Schotel (1978) werd zij geboren Semarang 1805 (geen bronvermelding).
- 11) Stamboek N. van der Wyck, NA, Min. van Oorlog, Stamboeken officieren KNIL, (2.13.07), inv.nr. 389, fol. 4.
- 12) Stamboek N. van der Wyck, NA, Kol. 1900-1963 (2.10.36.015), Stamboeken O.I.-ambtenaren, inv.nr. 900 (deel G), fol. 362.
- 13) Zijn schoonvader F. Darlang gaf 18 dec. 1852 via een advertentie kennis van zijn overlijden.
- 14) Stamboek A.J.H. van Kappen, NA, Min. van Oorlog, Stamboeken officieren KNIL, (2.13.07), inv.nr. 397, fol. 5 (inv.nr. 667, fol. 113 geeft dezelfde informatie).
- 15) Volgens Schotel overl. 5 februari.
- 16) Stamboek F. Darlang, NA, Min. van Oorlog, Stamboeken officieren KNIL, (2.13.07), inv.nr. 412, fol. 49 (inv.nr. 679, fol. 183 geeft dezelfde informatie; inv.nr. 639, fol. 31 is niet raadpleegbaar).
- 17) Stamboek F.F.F. Darlang, NA, Kol. 1900-1963 (2.10.36.015), Stamboeken O.I.-ambtenaren, inv.nr. 926 (deel H1), fol. 904.
- 18) In 1993 bij Quint te Gouda uitgegeven onder de titel *Hervormingen in de koloniale periode. Verbeteringen in het Nederlands-Indische strafstelsel in de periode 1905-1940*.
- 19) Stamboek F.C.H. Darlang, NA, Kol. 1900-1963 (2.10.36.015), Stamboeken O.I.-ambtenaren, inv.nr. 924 (deel F1), fol. 676 en 973.